
Sähköllä syvyyttä
Ida Elinan soundiin

Nyt on fiksua
säästää energiaa

Verkostoasentajan saappaissa

» sivut 12-13

SÄHKÖ TUO

TEKSTI: LIISA KORTTELAINEN
KUVA: HANNU ALI-LÖYTTY

popkanteletar Ida Elinan SOUNDIIN VOIMAA JA SYVYYTTÄ

Sähköllä loihditaan kanteleesta uudenajan poppiin, rockiin tai heviin taipuva huikea soundi instrumentin kansallisromantiikkaa unohtamatta.

Kanteletaiteilija ja muusikko Ida Elinaa kantelemusiikki vie myös maailman ääriin.

Päivi Kujanen eli taiteilijanimeltään Ida Elina on saavuttanut työstään tunnustuksina Evento Awards Vuoden Esiintyjä -palkinnon, Vuoden Kantele -tunnustuksen sekä radioiden Vuoden Joululevy -palkinnon. Hän on voittanut myös 1. kansainvälisten kantelekilpailujen ammattilaissarjan. Ida Elina on myös Suomen Nuorkaupakamarin Vuoden nuori menestyjä 2021 äänestyksessä yleisön suosikki.

Nyt syksyllä on edessä Soul Music -Week ja oma 10-vuotisjuhlakiertue. Vireillä on yhteistyötä myös Keski-Eurooppaan ja ensi kevääksi on tavoitteena Japanin kiertue. – Japaniin on kiinnostavaa palata, koska siellä löysin popmusiikin ja kanteleen liiton.

Kanteleen historian havina ulottuu joidenkin arvioiden mukaan vähintään parin tuhannen vuoden päähän. Kulttuurimyyttinä kantele ei suinkaan ole vain ja ainoastaan tiettyyn musiikillisen genreen kangistunut perinnesoitin vaan kanteleella on suorastaan kosmiset mahdollisuudet taipua mihin tahansa musiikkiin ainutlaatuisella voimalla – tai herkkyydellä. Kanteleen skaala on uskomattoman laaja.

Uuden aikakauden kanteleensoitolla koetellaan rajoja, luodaan uutta ja tuodaan soitin nykyaikasta tulevaisuuteen. Ehkä jo lähitulevaisuudessa myös yhä useamman lapsen ja nuoren soitinvalintana.

Ajat ovat muuttuneet – yhä useampi perinnesoitin on nyt myös sähköisenä versiona. Ja löytäneet tiensä bändeiksi asti.

Kantelelle kyllä ja ei

Vuonna 2012 Sibelius-Akatemiasta valmistunut **Ida Elina** on muusikko ja musiikinopettaja. Suomen ohella hän on keikkaillut eri puolilla Eurooppaa, Aasiassa ja Pohjois-Amerikassa. Ennen kuin tapahtumat, konserttitalit ja kirkot tulivat esiintymispaikoiksi, on matka huijulle ollut pitkä eikä suinkaan helppo.

– Aloitin kanteleensoiton 13-vuotiaana ihan nuoremman ja jo kanteleensoiton aloittaneen siskoni kiusaksi. Jossain vaiheessa pidin sitä jopa maailman tylsimpänä soittimena. Kantele ehti jo jäädä pianonsoitosta kakkossijalle. Luulen olleeni jossain vaiheessa historian suurkein kantelemusiikin ammattiopiskelija.

– Toisin kävi – mielenkiintoinen, haasteellinen ja yllättävä kantele vei kuitenkin voiton. Valitsin kanteleen pääinstrumentikseni.

– Ilman Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen kattavaa popmusiikkikoulutusta minusta ei varmasti olisi ollut kehittämään omaa poptyyliäni kanteleella, Ida Elina toteaa nyt.

– Valmistuin myös musiikinopettajaksi, mikä antaa perspektiiviä lapsiin, nuoriin ja tietenkin heidän oppimispolkuun kokonaisuutena.

Lukuvuotena 2009–2010 hän oli opiskelijavaihdossa Hokkaidon saarella Sapporossa. Siellä Ida Elina löysi tavallaan kanteleensoitolle selkeän suunnan kohti popinkin mahdollisuuksia.

– Näin YouTube-videon, jossa **Adam Rafferty** taituroi kitaralla **Michael Jacksonin** Billie Jean -kappaleen. Halitoiduin siitä, miten yhdellä soittimella saattoi soittaa niin hämmästyttävän vaikuttavaa pop-musiikkia. Tämä avasi ihan uuden ulottuvuuden – halusin kokeilla ja oppia miten sama tehdään kanteleella. Aiemmin kun joku ehdotti,

että miksen soittaisi poppia kanteleella, tuihdin, että ei kanteleella voi soittaa poppia. Se ajatus romuttui.

Se oli iso muutos kansanmusiikkia ja klassista musiikkia soittaneelle Ida Elinalle. Hän alkoi harjoitella pop-kappaleita.

– Vaikeinta on ollut se, että omalla sarallani olen saanut olla oman tieni kulkija, suunnannäyttäjä. Kehitin esimerkiksi uudenlaisen soittotyylin, jossa perinteiseen kanteleensoittoon yhdistetään rummuttamista ja rytmielementtejä. Tämä sai yleisön keskuudessa upean vastaanoton.

Sähkökantele avaa ihan erilaisen maailman, kun voi äänittää, toistaa, käyttää luovaa mielikuvitusta ja saada vaikutelma kuin koko Väinämöisen ajan leegio soittaisi samanaikaisesti ja kaikki elämän tunteiden osa-alueet tulisivat esiin sointujen myötä.

– Kantele on elänyt nousukautta jo muutaman kerran. Kansallisromantiikka ei ole mihinkään kadonnut, päinvastoin. Ehkä tässä ajassa ja yhteiskunnassa on jotain mikä saa kaipuun perinteiden äärelle, mutta uudella tavalla. Toivottavasti moni lapsi tai nuori valitsee sen yhä soittimekseen muskarissa tai koulussa.

– Opettajalla on valtava merkitys kasvattaa innostusta ja viitoittaa opiskelijan omaa polkua tällä upealla musiikin saralla.

Kanteleen skaala on laaja

Ida Elina sanoo, että useimmiten aloitetaan ”nappulaliigan” kanteleella.

– Lapsen fysiologista kehitystä ei voi ohittaa eli kantele kasvaa lapsen kasvun myötä. Niin sanotut muskarikanteleet ovat 5-kielisiä ja niiden hintahaarukka on 150–300 euroa.

11-kieliset liikkuvat hintahaarukassa 300–600 euroa lisävarustelusta riippuen. Kanteleella saatetaan soittaa parikin vuotta ja ammattimaiseen käyttöön tarkoitettu upea konserttikanteleen lähtöhinta on noin 7000 eurossa. Ja lisäksi konserttikannelta voi varustella tekniikalla, esimerkiksi mikrofoneilla. Käsityönä valmistettavan konserttikanteleen valmistus saattaa viedä jopa vuoden. Käytetyt kanteleet menevät nopeasti kaupaksi.

Suomessa ja maailmalla

Ida Elinan 10-vuotisjuhlakiertue alkaa syksyllä.

– Olen säveltänyt myös alusta alkaen itse. Julkaisen neljännen oman musiikkilevyni juhlavuoden kunniaksi. Ehkä historian kirjoihin jää minultakin jokin merkityksellinen teos elämään. Olen

Akustinen kantele on hieno kansansoitin tai taide-musiikin soitin. Sähköinen kantele soveltuu erityisesti populaarimusiikkia varten. Esimerkiksi heviyhtyeet ovat ammentaneet musiikkiinsa myyttisen kiehtovaa kalevalaista maailmaa. Tämän musiikilliseen kerrontaan sähkökantele sopii loistavasti.

Vuosia sitten Ida Elina listasi paperille musiikillisia unelmiaan, joista merkittävimmät olivat: vähintään 50 000 kertaa katsottu musiikkivideo, esiintyminen jossakin suomalaisessa televisioitavassa gaalassa, ainakin viisi keikkaa kuukaudessa ja vielä kiertue Yhdysvalloissa. Kaikki asiat toteutuivat.

myös julkaissut juuri kirjan *Ida Elina Popkanteletar* (Readme 2022).

– Se on omaelämäkerrallinen matka ja kasvutarina itseäni taiteilijana ja muusikkona. Kun olen tarkastellut omaa historiaani kirjani kautta, niin näen sen pitkän ja kiemuraisen polun mitä musiikkini on tehnyt ja mihin suuntaan olen menossa. Perheessämme on myös usko vahvasti läsnä, mikä tuo tiettyä turvallisuuden, luottamuksen ja onnellisuuden peruspilareita arkeemme.

– Uskon johdatukseen – sillä tiellä olen – silloinkin, kun on suoraan sanottuna tehnyt mieli ”heittää kantele” seinään. On helppoa seurata raamatun sanomaa: ”pyydä, niin sinulle annetaan – koputa, niin sinulle avataan”.

Mitä enemmän olen tehnyt töitä musiikin eteen, niin sitä enemmän se on vienyt myös eteenpäin.

– Haluan olla omalta osaltani historiaan jäävä kanteleensoiton uudistaja – vaikka perinteet kulkevat totta kai nekin mukana. Tuntematta menneisyyttä on vaikea kohdata ja luoda tulevaisuutta. Täytyy olla rohkea luomaan ja haastaa itseään. Musiikki on siinä mielessä loputon, mutta siksi niin antoisa työskä. Se vie aina pidemmälle, jos vain haluaa.

Esimerkiksi huikea teos on *Konevit-san kirkonkellot*, jonka Ida Elina tulkitsi **Martti Pokelan** versiosta kantelelle 100-vuotiaan Suomen kunniaksi.

Vapaa-aika tasapainottaa

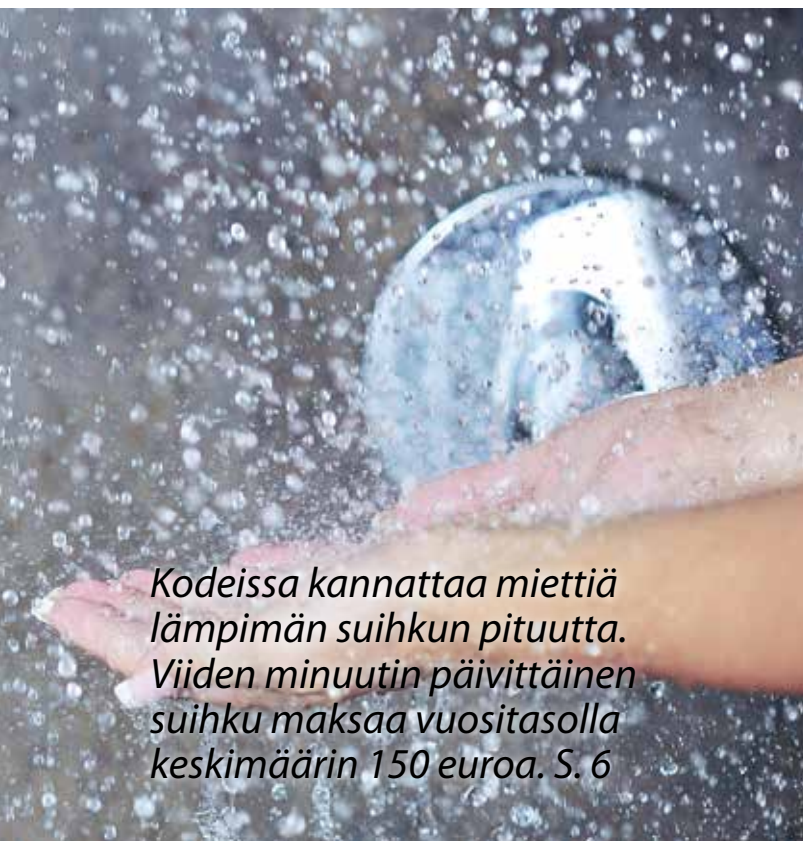
10-vuotisjuhlakiertueelle espoolainen Ida Elina suuntaa nyt syksyllä. Kanteleensoitto ja säveltäminen on koko-aikaista työtä. Kulunut kesä oli varsin vilkasta ja tapahtumia oli pitkin Suomea. – Työtä tasapainottaa perhe ja lapset. Se on sellaista lasten kanssa arjessa peuhamista pikkuihmisten ehdoilla. Vanhoja tv-sarjojakin on ollut mukava katsoa pitkästä aikaa ja onnenkantamoisena on hyvä ja turvallinen perheen arki. ■

3•2022

- 2 Sähkö tuo popkanteletar Ida Elinan soundiin voimaa ja syvyyttä
- 6 Nyt on entistä fiksumpaa säästää energiaa
- 9 Sosiaalista mediaa ja digipalveluja ajatuksella
- 10 55-tuumainen TV edelleen suosituin
- 12 Verkostoasentajan saappaissa
- 14 Suuri puhallus
- 17 Tutustu omaan energiankulutukseesi
- 18 Visa & ristikko
- 19 Kolumni: Tyhjästä on paha nyhjäistä
- 20 Mehukasta syksyä runsaasta sadosta
- 22 Sinne missä sienet kasvavat

Sähköistetyt kansansoitTIMet vievät perinnekulttuurin uudelle tasolle, toteaa popkanteletar Ida Elina. S. 2

Kodeissa kannattaa miettiä lämpimän suihkun pituutta. Viiden minuutin päivittäinen suihku maksaa vuositasolla keskimäärin 150 euroa. S. 6

Kävimme tutustumassa verkostoasentajan arkeen Kittilässä. S. 12

Akkukäyttöinen lehtipuhallin on kätevä, kun hankkii riittävän tehokkaan laitteen. S. 14

Suppilovahveron usein jo elokuussa alkanut satokausi jatkuu marraskuun loppuun. S. 22

Toimitusjohtajan katsaus

Energia-ala on rajussa murroksessa. Tapahtumia ja uutisia vyöryy päivittäin meidän jokaisen tietouteen. Kokonaiskuvan muodostaminen on vaikeaa. Tulevat toimenpiteet ja niiden seuraukset ovat hämärän peitossa. Varmuuden vuoksi totean, että tämä teksti on kirjoitettu elokuun lopussa. Mikä on tilanne lehden ilmestyessä, jää nähtäväksi.

Sähkön riittävyys ja mahdolliset säännöstelytoimenpiteet ovat olleet esillä koko kesän ajan. Kerron lyhyesti, miten Rovakaira ja muutkin jakeluverkonhaltijat ovat mahdolliseen säännöstelyyn varautuneet. Perimmäinen syy mahdolliselle säännöstelylle on ihan yksinkertainen: Suomessa käytössä oleva sähkömäärä on pienempi kuin mitä kulutus ilman toimenpiteitä vaatii. Miksi tällainen uhka on sitten noussut aiempaa paljon todennäköisemmäksi? Todennäköisyyden kasvuun on myös syy: Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on sekoittanut koko Euroopan energiasektorin ja tehnyt sähköstä niukkuustuotteen.

Rajoitustarve on mahdollinen esimerkiksi tilanteessa, jossa iso osa Pohjolaa on talvella reippaan pakkasen kourissa, korkeapaine pitää ilman tuulettomana ja korkealle kohonnut sähkön hintakaan ei vaikuta riittävästi kulutukseen. Jos käyttöä ei rajoitettaisi, uhkana olisi koko järjestelmän kaatuminen eli täydellinen pimennys valtakunnassa.

Tuollaisessa tilanteessa sähkö katkaistaisiin asiakkailta verkko-yhtiöiden toimesta maksimissaan kaksi tuntia kerrallaan. Meillä ei ole keinoja kovinkaan hienovaraisesti ope-roida ko. tilanteessa vaan sähköt olisi katkaistava alue kerrallaan ennalta laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Toimesta sinänsä tulisi tasapuolisesti kaikkia koskettava. Tehonleikkausvaatimus ja leikkauksen suuruuden tarve ilmoitetaan verkonhaltijoille Fingridiltä. Tilanteeseen on aina ollut suunnitelmat olemassa eli mitään ex-tempore tekemistä tämä ei olisi.

Sähkön säännöstelyn todennäköisyys on kasvanut. Joudutaanko tällaiseen tilanteeseen – mahdotonta arvioida. Säästäväisyys ja erityisesti tulevana syksynä esille nousevat kampanjat on mielestäni syytä noteerata ja kun jokainen toimimme järkevästi, saamme pienennettyä riskiä järeisiin toimenpiteisiin joutumisesta.

Syksyisin terveisin

Rovakaira Oy
Tapio Jalonen
toimitusjohtaja

KUVA: SAMULI SARASTE

ROVAKAIRA

82. vuosikerta ISSN 0355-5356

Julkaisija: Rovakaira Oy, www.rovakaira.fi, p. 016 331 6200 • **Kustantaja ja Helsingin toimitus:** Adato Energia Oy, Eteläranta 10, 00130 Helsinki, www.adato.fi, päätoimittaja (vastaava) Ari J. Vesa, p. 0500 801 105, ari.vesa@energia.fi • **Toimituksen assistentti:** Riitta Lahti, p. 050 548 1127, riitta.lahti@energia.fi • **Ulkoasu:** PunaMusta Oy, Sisältö- ja suunnittelupalvelut • **Kannen kuva:** Vastavalo.net, Jyrki Normaja • **Osoitteenmuutokset:** Rovakaira Oy • **Painopaikka:** PunaMusta, 2022

Nyt on entistä FIKSUMPAA SÄÄSTÄÄ ENERGIAA

Energiansäästö on aina
järkevää, niin oman
lompakon kuin ilmastonkin
takia. Tänä syksynä
sen merkitys korostuu
entisestään.

TEKSTI: MATTI VÄLIMÄKI
KUVAT: SHUTTERSTOCK
JA ARI J. VESA

Ukrainan sodan takia länsimaat pyrkivät irtaantumaa nopeutella aikataululla venäläisestä fossiilisesta energiasta. Koko energia-ala on murroksessa; myös sähkön hinta on noussut merkittävästi. Energian säästäminen on entistä ajankohtaisempaa.

Tutkija **Tarja Marjomaa** Työtehoseurasta muistuttaa, että usein kotitaloudet pystyvät pienentämään energiakulutustaan ja energiamenojaan jo varsin helppoilla ja yksinkertaisilla keinoilla asuismukavuudesta tinkimättä.

Villasukat kunniaan

Motiva, valtion kestävä kehityksen yhtiö muistuttaa nettisivuillaan, että tutkimusten mukaan suurin osa ihmisistä on tyytyväisiä, kun oleskelutilojen huonelämpötila on hieman yli 21 astetta. Makuuhuoneessa

nukkuu paremmin, kun lämpötila on tämän allekin. Varastossa suosituslämpötila on 12 ja autotallissa 5 astetta. Yhden asteen lasku lämpötilassa merkitsee noin 5 prosentin laskua lämmityskuluissa.

Lämpötilaa kannattaa alentaa erityisesti niissä tiloissa, joissa ei oleskella paljon. Samalla on kuitenkin syytä huolehtia peruslämmöstä, jotta rakenteet pysyvät kuivina ja kunnossa.

– Nyt on hyvä aika tarkistaa myös termostaattien oikea toiminta sekä ikkunoiden ja ovien tiivisteet. Tuuletukset kannattaa pitää lyhyinä. Lämpövihtyvyyteen kannattaa vaikuttaa pikemminkin vaatetusta kuin huonelämpötilaa nostamalla, Tarja Marjomaa lisää.

Hän vinkkaa myös pienestä investoinnista, joka saattaa maksaa itsensä nopeasti takaisin.

– Jos omakotitalossa, jossa on koneellinen ilmanvaihto, ei ole lämmön talteenottoa, tämän pystyy lisäämään vanhaankin taloon. Remontin avulla voi säästää paljon.

Ilmalämpöpumpusta on erityisen paljon iloa sähkölämmitteisissä asunnoissa. Laitteen käytössä on kuitenkin omat niksinsä. Kannattaa esimerkiksi huolehtia, että ilmalämpöpumppu ei ala automaattisesti viilentää asuntoa uunia tai takkaa käytettäessä.

– Myös lattialämmityksen oikea taso kannattaa tarkistaa. Lattia ei saa tuntua kuumalta, vaan ennemminkin haalealta.

Vedenkulutus järkeväksi

Kotitalouksilla on usein runsaasti mahdollisuuksia pienentää myös veden käyttöön ja veden lämmittämiseen liittyviä kulujaan.

VINKKEJÄ:

- Hyödynnä laitteiden aikaohjauksia. Pyri käyttämään paljon sähköä kuluttavia laitteita erityisesti silloin, kun tarjolla on runsaasti edullista uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä.
- Pienlaitteet ovat energiapihejä. Teevesi kannattaa keittää vedenkeittimellä eikä liedellä. Airfryer päihittää monessa tehtävässä uunin.
- Onko jääkaappisi oikein sijoitettu ja huollettu? Mikäli jääkaapin takana ei ole riittävästi tilaa ilmankiertoa varten tai jos laitteen takaseinä on pölyinen, jääkaappi joutuu käymään usein. Se saattaa tällöin myös rikkoutua helpommin.
- Älä laita jääkaappiin tai pakastimeen lämpimiä ruokia, vaan anna niiden jäähtyä ensin kunnolla.
- Älä pidä saunaa turhaan päällä, vaan mene sinne heti, kun se on valmis. Harkitse myös, pitääkö lämpötilan olla välttämättä 100 astetta, vai riittäisivätkö hieman leppoisammat löylyt.
- Älä pese kierrätykseen tarkoitettuja ruokapakkauksia kuumalla vedellä, vaan huuhtaise ne vain nopeasti kylmällä vedellä.

Pese täysiä koneellisia

Astianpesukoneen ja pesukoneen käyttöä optimoimalla voi säästää niin vesi- kuin sähkökuluissa.

– Tärkeää on esimerkiksi pestä mahdollisimman täysiä koneellisia.

Sekä astianpesukoneen että pesukoneen tarvitsemasta sähköstä suurin osa kuluu veden lämmitykseen, joten niissä on järkevää suosia alhaisempia lämpötiloja hyödyntäviä ohjelmia.

– Koneissa on ylipäätään paljon ohjelmia erilaisiin tarkoituksiin. Niihin kannattaa tutustua eikä käyttää aina vain sitä yhtä ohjelmaa, johon on kenties tottunut.

Samaan aikaan on kuitenkin hyvä huomioida, että energiansäästöohjelmat voivat kestää jopa tunteja, eikä koneita ole turvallista jättää käymään valvomatta. Lisäksi pitkissä ohjelmissa vaatteisiin kohdistuu tavallisesti enemmän tekstiiliä kuluttavaa mekaanista liikettä.

Paikallaan voi olla myös pohtia, tarvitseeko vaate aina välttämättä pesua. Monesti vähän käytetyn vaateen voi

laittaa vain hetkeksi ulos tuulettumaan ja raikastumaan. Jatkuva turha peseminen vähentää tietenkin osaltaan myös vaatteiden kestoikää.

Monella on tapana esipestä astianpesukoneen astiat.

– Astianpesukoneeseen laitettavia astioista kannattaa kaapia pois irtolika, mutta niitä ei ole tarpeen esipestä käsin. Poikkeuksen muodostaa ehkä vain puoliksi tai kokonaan kuivunut puurolautanen, Marjomaa linjaa.

Uudenlaista liikkumista

Myös liikkumista kannattaa miettiä ja suunnitella entistä tarkemmin.

– On hyvä pohtia, milloin matka olisikin mahdollista tehdä yksityisauton sijasta julkisilla liikennevälineillä, kimppekyydillä, pyörällä, sähköpyörällä tai kävellen. Lisäksi ajoja kannattaa keskittää niin, ettei kävisikään kaupassa monta kertaa viikossa, vaan ehkäpä vain kerran ja ostaisi silloin kaiken tarvitsemansa, Tarja Marjomaa miettii. ■

– Jos esimerkiksi pientalossa yösähkö on edullisempaa kuin päivä sähkö, lämminvesivaraajan lämmitystä kannattaa yrittää ajoittaa yöaikaan, Marjomaa vinkkaa

Jokaisessa kotitaloudessa on hyvä tarkistaa vesikalusteiden kunto. Vuotavan hanan tai wc-istuimen pikkuriikkisistä puroista syntyy ajan myötä iso virta.

Kodeissa kannattaa myös miettiä lämpimän suihkun pituutta.

– Viiden minuutin päivittäinen suihku maksaa vuositasolla keskimäärin 150 euroa. Viidentoista minuutin suihkusta tulee hintaa jo 450 euroa.

Marjomaa muistuttaa, että suihkuihin on saatavissa virtausta sääteleviä säästösuuttimia.

– Suihku kannattaa myös aina sulkea siksikin ajaksi, kun laittaa hiuksiinsa sham-poota.

Suunnitelmallisuus auttaa ruokaostoksilla

Norjalainen lohi on kallistunut kymmeniä prosentteja, samoin esimerkiksi kahvi ja kananmunat. Tulevana talvena ei ehkä popsita ihan joka päivä Espanjasta lennätettyjä mansikoita.

Marttaliiton kehittämisspäälikkö **Emmi Tuovinen** muistuttaa, että jokainen voi pienentää ruokamenojaan suunnitelmallisuudella tekemällä esimerkiksi etukäteen monen päivän kauppalistan.

– Kun lisäksi valmistaa ruokaa itse, se tulee halvemmaksi kuin puolivalmistaiden suosiminen. Vaikka myös perunan tai jauhojen kaltaiset peruselintarvikkeet ovat kallistuneet, niin niiden kilohinnat ovat silti melko edullisia.

Suunnitelmallisuus on tärkeää myös sikäli, että se on avain ruokahävikin pienentämiseen. Ruoan heittäminen pois on aina epäekologista. Nyt se tuntuu

aikaisempaa kovemmin myös lompakossa.

Ekologista ja edullista

Ruokalaskuaan voi pienentää myös suosimalla kotimaisia sesongin mukaisia raaka-aineita sekä muuttamalla ruokavaliotaan kasvispainotteisemmaksi – ja samalla ekologisemmaksi.

– Kotimaisista juureksista, esimerkiksi kaalista, punajuuresta, porkkanasta ja palsternakasta on moneksi. Myös kotimainen herne on erityisen hyvä, laadukas ja halpa raaka-aine, Tuovinen vinkkaa.

Lihansyöntiä voi vähentää halutesaan myös varsin helpolla ja huomattomalla tavalla:

– Jos on sitä mieltä, että lihamakaronilaatikossa pitää olla lihaa, niin jauhe-

Kun ruuan hinta on kallistunut jyrkästi, kauppakassin sisältö kannattaa miettiä entistä tarkemmin. Ruokahävikille on aika heittää hyvästit.

lihaa voi laittaa vain puolet totutusta ja loput soijarouhetta. Ruuassa on kuitenkin tällöin vielä voimakas lihan maku.

Kalatiskillä harkintaa

Kalatiskillä on hyvä muistaa, että kotimaassa kasvatettu kirjolohi, joka sekin on toki hinnoissaan, on selvästi norjalaista merilohta ekologisempi vaihtoehto.

Ympäristötietoinen kuluttaja suosii erityisesti kotimaisista särkikaloista valmistettuja säilykkeitä.

– Särkisäilykkeissä on paljon makuvaihtoja, valittavissa on vaikkapa leppä-savustettua tai valkosipulilla maustettua kalaa. Hinnatkin ovat jo aika lähellä tonnikalasäilykkeitä.

WWF:n kalaopas, joka käyttää opastavia liikennevaloja, auttaa kuluttajaa tekemään vastuullisia kalavalintoja (wwf.fi/ruoka/kalaopas).

Kerralla enemmän

Uuniruokaa tai keittoa kannattaa valmistaa kerralla isompi määrä. Samaa ruokaa voi syödä useampanakin päivänä tai osan siitä voi laittaa pakastimeen. Kerralla enemmän -periaate vähentää tietenkin myös arjen kiireitä.

– Pieni nahistuminen kasviksissa ei haittaa, vaan kasvikset voi käyttää vaikkapa keitossa.

Kauppojen tarjouksia kannattaa tietenkin hyödyntää, kun niitä osuu kohdalle.

– Monen työelämässä mukana olevan elämä on kuitenkin niin kiireistä, että siihen ei välttämättä sovi tarjousten perässä juokseminen.

Tuovinen korostaa, että vaikka ruuan hinta on noussut, kenenkään ei kannata tinkiä hyvästä ja ravitsevasta ravinnosta.

– Ruokaostoksilla tarvitaan nyt sitä samaa asiaa, suunnitelmallisuutta, jonka puolesta esimerkiksi Martat ovat puhuneet jo vuosikymmenten ajan, hän huomauttaa. ■

HERNEPESTOPASTA

300 g pastaa
2 ps pakasteherneitä (à 200 g)
2 valkosipulinkynttä
1 salottisipuli
1 dl cashewpähkinöitä
1 dl basilikaa hienonnettuna
2 rkl sitruunamehua
1/2 tl suolaa
1/2 dl rypsiöljyä
1 prk (200 g) kaurafraichea tai ranskankermaa

Valmistus

1. Sulata herneet pakkauksen ohjeen mukaan.
2. Kuori ja hienonna valkosipuli ja salottisipuli.
3. Mittaa puolet herneistä, sipulit, pähkinät, basilika, sitruunamehu, suola ja rypsiöljy tehosekoittimeen ja soseuta tasaiseksi.
4. Sekoita kaurafraiche tai ranskankerma peston joukkoon.
5. Keitä pasta pakkauksen ohjeen mukaan.
6. Lisää hernepesto ja loput herneet pastan joukkoon.

Vinkki: Cashewpähkinät voi korvata auringonkukansiemenillä. Ne ovat edullisia ja sopivat myös pähkinäallergisille.

Ohje: Martat Kuva: Martat/Laura Riihelä

Sosiaalista mediaa ja digipalveluja ajatuksella

Sosiaalinen media ja digitaaliset palvelut ovat osa ihmisten jokapäiväistä elämää. Sähköiset alustat tarjoavat runsaasti tietoa, palveluita, viihdettä sekä yhteisöllisyyttä. Digitaaliset palvelut tuovat ympäristön kannalta myönteisiä vaikutuksia, mutta ne vievät myös usein turhaan energiaa ja lisäävät kierrätystarvetta.

TEKSTI: ARI J. VESA KUVU: RODEO

Digitaaliset palvelut ja sosiaalinen media ovat erottamaton osa ihmisten elämää. Palvelujen digitalisoinnissa on ympäristön kannalta myönteisiä vaikutuksia, mutta laitteiden määrän ja käytön lisääntyminen näkyy kotitalouden sähkölaskussa.

Viihde-elektroniikan ja mobiililaitteiden haasteena on lyhyehkö käyttöikä ja kierrätysjärjestelmän ulkopuolelle päätyvä elektroniikkajäte tuo mukanaan merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Viihde-elektroniikkaa ja mobiililaitteita hankkiessa on hyvä miettiä niiden todellista käyttötarvetta ja miettiä keinoja niiden käyttöiän pidentämiseen. Asianmukainen kierrätys takaa arvokaiden raaka-aineiden uudelleen käytön.

Mittavat kerrannaisvaikutukset

Yksittäisen käyttäjän osalta viihde-elektroniikan ja digitaalisten palvelujen kulutus on usein pientä, mutta kerrannaisvaikutukset nostavat kulutusta merkittävästi. Sähköisten palvelujen todellista kuormittavuutta on vaikea havaita, kun omalla laskulla näkyy vain laitteen käyttämä sähkö.

Energiaa kuluu paljon myös sisältöjen tuotannossa, palvelinkeskuksissa ja tiedonsiirrossa, mutta niiden ympäristövaikutusten vertailu ja konkretisointi on vaikeaa.

Viihdelaitteiden käytön energiatehokkuus on jokaisen käyttäjän käsissä.

Pelkästään meillä Suomessa säästettäisiin arviolta 1800 sähkölämmitteisen omakotitalon kulutuksen verran energiaa, jos suomalaiset sulkisivat verkkopäätteensä eli modeeminsa kahdeksaksi tunniksi joka päivä. Lisäksi jatkuvasti päällä olevat mobiililaitteiden sovellukset kuluttavat energiaa, vaikka itse laite ei olisi aktiivinen.

Kokonaisuutena puhutaan jo merkittävästä kulutuksessa. Kulutusta on helppo pudottaa jo sammuttamalla sovellukset ja ohjelmat, kun niitä ei käytä, sekä sallimalla paikannuksen vain sovellusten päällä ollessa. Myös tietokone on järkevää sammuttaa lepotilan sijaan aina kun laitetta ei käytä.

Vinkit somen ja viihde-elektroniikan käyttöön

1. Hanki tarpeeseen ja kierrätä oikein

Luonnonvarojen ehtymisen ja ympäristökuormituksen kannalta on tärkeää hankkia vain laitteita, joita todella tarvitsee! Mieti jokaisen laitteen kohdalla, tarvitsetko sitä. Punnitse myös laitteiden käyttöikä, kannattaako esimerkiksi älypuhelin vaihtaa vain vaihtamisen ilosta? Huolehdi aina vanhan, käytöstä poistetun laitteen asianmukaisesta kierrätyksestä.

2. Jaa ja käytä sisältöjä ajatuksen kanssa

Oletpa sitten uutisfriikki tai jonkin asian innokas harrastaja, huomioi, että tiedon siirron määrä vaikuttaa digitaalisten palvelujen energiankulutukseen. Raskas tietosisältö kuten video, kuormittaa enemmän kuin pelkkä tekstipostaus.

3. Kirjaudu ulos sovelluksista selailun päätyttyä

Monet sovellukset ovat jatkuvasti palvelinyhteydessä, vaikka tarvetta ei olisikaan. Kirjaudu palveluihin vain tarpeen mukaan ja kirjaudu aina ulos käytön päätyttyä.

4. Sulje laitteet aina, kun et käytä niitä

Mieti myös tarvitseeko modeemi olla päällä silloin, kun et ole kotona tai nukut? Jos kaikki suomalaiset sulkisivat nämä verkkopäätelaitteensa kotona

8 tunniksi vuorokaudessa, sähköä säästyisi noin 1 800 sähkölämmitteisen omakotitalon vuosikulutuksen verran.

5. Iloitse ja hyödy digitaalisista sovelluksista

Iloitse ja hyödy somen ja digitaalisten sovellusten tarjoamista mahdollisuuksista säästää muussa energiankulutuksessa. Etäneuvottelu on erittäin energiatehokas ja samalla aikaa säästävää tapa pitää palaveria. Myös yhteydenpito kaukana asuviin läheisiin on verkon kautta helppoa ja edullisempää kuin matkustelu.

Tarvitsemme kaikesta huolimatta myös ihka oikeaa vuorovaikutusta kasvokkain ja sataprosenttisesti läsnäoloa, aina mahdollisuuksien mukaan! ■

SYSSALET SAAPUVAT,
AIKA VAIHTAA ISOMPAAN?

55-tuumainen TV edelleen suosituin

TEKSTI: PEKKA TOLONEN KUVAT: SCANSTOCKPHOTO

Vaikka tarjolla on 65–85 tuuman kuvaa, kotiin hankitaan eniten 55 tuuman malleja. Tuovatko syksyn alennusmyynnit muutoksen?

Keväällä myytiin eniten 55-tuumaisia televisioita, kertovat Elisan tilastot. Television valintaa mietitään myös kauemmin kuin aikaisemmin. 65 tuuman televisiot kasvattavat hiljalleen osuuttaan, mutta eivät vielä ohita 55-tuumaisien suosiota.

Ero on yllättävä verrattuna aiempaan, jolloin ruutukoot kasvoivat vuosittain. Kodit halusivat ensin 32-tuumaisia, sitten 42-tuumaisia ja lopulta 50 ja 55 -tuumaisia.

Syy kasvun sakkauttamiseen panee miettimään. Ehkä isompi televisio ei vain mahdu olohuoneeseen? Suurempi hinta on tietysti luonnollinen selitys. Mutta ehkä syypanä on virrankulutus, joka kohoaa kuvakoon kasvaessa?

55 tuumaa tarjoaa kultaisen keskitien

55 tuuman kuvakoko on riittävän iso useimmille. Kuvanlaatu ja hintataso ovat hyvin tasapainossa keskenään. Tv on yhden henkilön liikuteltava, esimerkiksi kun huonejärjestystä muutetaan.

55-tuumaisen tv:n virrankulutus ei myöskään kaada perheen tai sinkkotalouden budjettia. Ruoka- ja sähkökustan-

nusten noustessa onkin ymmärrettävää, että lykätään isompien ja kalliimpien televisioiden hankintaa.

Tv:n valintaa hankaloittaa myös sähkölaskuarvion ja painon vertailun puuttuminen nettikaupoista. Haku rajoittuu hintaan, suosituimpiin malleihin, tuumakokoon, paneelityyppiin ja muihin teknisiin ominaisuuksiin.

Mitä tv:n käyttö maksaa?

Tv:n vaikutus sähkölaskuun on helppo laskea. Virrankulutus ilmoitetaan kilowatteina tuhatta tuntia kohden. Tuntikulutus saadaan jakamalla luku tuhannella.

Esimerkiksi 96 kWh kuluttaa tunnissa 0,096 kWh. Jos sähkön hinta, siirtomaksu ja sähkövero kilowattituntia kohden maksavat yhteensä 20 senttiä, tv:n katselu maksaa tunnissa $0,096 \times 20 = 1,92$ senttiä.

Jos tv:tä katsotaan joka päivä kolme tuntia, niin vuosikustannus on $3 \text{ tuntia} \times 1,92 \times 365 \text{ päivää} = 2102,4$ senttiä, eli 21 euroa. Korkean dynamiikan HDR-tilassa kulutus kaksinkertaistuu, joka tietää 42 euron vuosilaskua.

Jos tv toimii kuvakehyksenä ympäri vuorokauden, vuosilasku kohoaa sdr-tilassa 168,2 euroon ja HDR-tilassa 336,4 euroon.

Entä jos sähkön hinta kolminkertaistuu? 60 sentin hinta kilowattituntia kohden nostaa vuosilaskun HDR-tilassa 1009

KUKA MUKA TARVITSEE TELEVISIOTA?

Jos television virrankulutus ja kasvava sähkölasku alkavat hirtittää, on aika miettiä käyttötottumuksia ja äänessä kukkarolla. Tai miksi et tekisi kuten zoomerit?

Zoomerit, eli vuosituhaten vaihteessa syntynyt z-sukupolvi on käyttänyt tietokoneita koko ikänsä. Heitä kiinnostaa Youtube, Netflix, Instagram ja TikTok -videot eikä tv-kanavien katselu.

Ne näkyvät mainiosti älypuhelimella ja läppärillä. Kuva on korkeatasoinen, ja tuottaa lähikatselussa silmiin saman kuvakoon kuin 50–75 tuuman televisio.

Televisio tulee ajankohtaiseksi vasta perhettä perustettaessa, tai kun tarvitaan isoa ruutua tietokonepelejä varten.

euroon. Malttia siis tarvitaan tv:n valinnassa ja siinä, miten sitä käytetään.

Tv:n vaihtoviikot lähestyvät

Syksyn tarjoukset tarjoavat tilaisuuden vaihtaa vanha virtasyöppö tv uuteen virtapihiin malliin. 65-tuumaisten pudonnut hintataso voi myös kannustaa isommankin tv:n hankintaan.

Saatavissa on laadukkaita led-perustelkkuja sekä huipputaso qled, nanoled, oled, ja mikroled -malleja 55–85 tuuman kokoluokissa. Kaikki tekniikat tuottavat nykyään laadukkaan kuvan.

Suurimmat erot ovat käyttömukavuudessa, streamauksen kattavuudessa, liiketoistossa, värien kirkkaudessa ja mustan värin syvyydessä.

Suosituimmat mallit, Samsung, Lg ja Philips panostavat designiin. Sony ja Panasonic tarjoavat jotain erilaista. Tcl, Hisense, Thomson ja Procaster taas panostavat hiukan karsitumpiin malleihin.

Esimerkkejä eri kokoluokissa

Tarjouksia kannattaa alkaa jo katsastaa Gigantista, Powerista, Verkkokauppa.comista ja muilta kodintekniikkasivustoilta.

Alennusmyynnit huipentuvat Black Friday ja Cyber Monday -huumaan marraskuun lopulla.

Elokuun lopun tarjouksissa oli pääosin vuoden 2021-mallistoa. Gigantin 55-tuumaisten led-telkkujen hinnat vaihtelivat 400–600 euron välillä ja qledit olivat 600 euron pinnassa.

Silmään osuivat 1100 euron 65-tuumainen oled-malli ja 750 euron hintainen qled-tv 100/120 hertsin virkistystaajuudella. Virrankulutukset olivat 100–120 kWh. 65-tuuman oledin 235 kWh:n kulutus hdr-tilassa pani hiukan epäroimään.

Powerin 379 euron hintainen 55-tuumainen Hisense yllätti vain 11,5 kilon painolla ja pienellä 84 kWh-kulutuksella. 75-tuumainen 1800 euron Samsung taas jätti kylmäksi, sillä kulutus oli 175 kWh ja hdr-tilassa 357 kWh.

Työasemien myynti hiipuu

Syysalet tarjoavat myös rutkasti älypuhelimitarjouksia. Työasema- ja läppäri-alennukset tulevat nekin ajankohtaisiksi, sillä kansainvälisesti niiden myynti on hiipumassa.

Taustalla vaikuttaa koronapandemian loppuminen. Yritykset haluavat nyt ihmiset takaisin konttorille useita kertoja viikossa – myös Suomessa. Joustavat mahdollisuudet etätööhön kuitenkin säilytetään muina päivinä. ■

Verkosto- asentajan saappaissa

Kävimme tutustumassa verkostoasentajan arkeen Kittilässä. Aamu alkaa työnjaolla kahvikupposen ääressä, jonka jälkeen etsitään sopivat varusteet. Työvaatteet löytyvät helposti, mutta kenkien kanssa saan tyytyä talvisaappaisiin. Tänään suunnitelmissa on sähköverkon vahvistaminen asiakkaan liittymän suurenoksen yhteydessä.

TEKSTI JA KUVAT: LILLI TOUKOLA

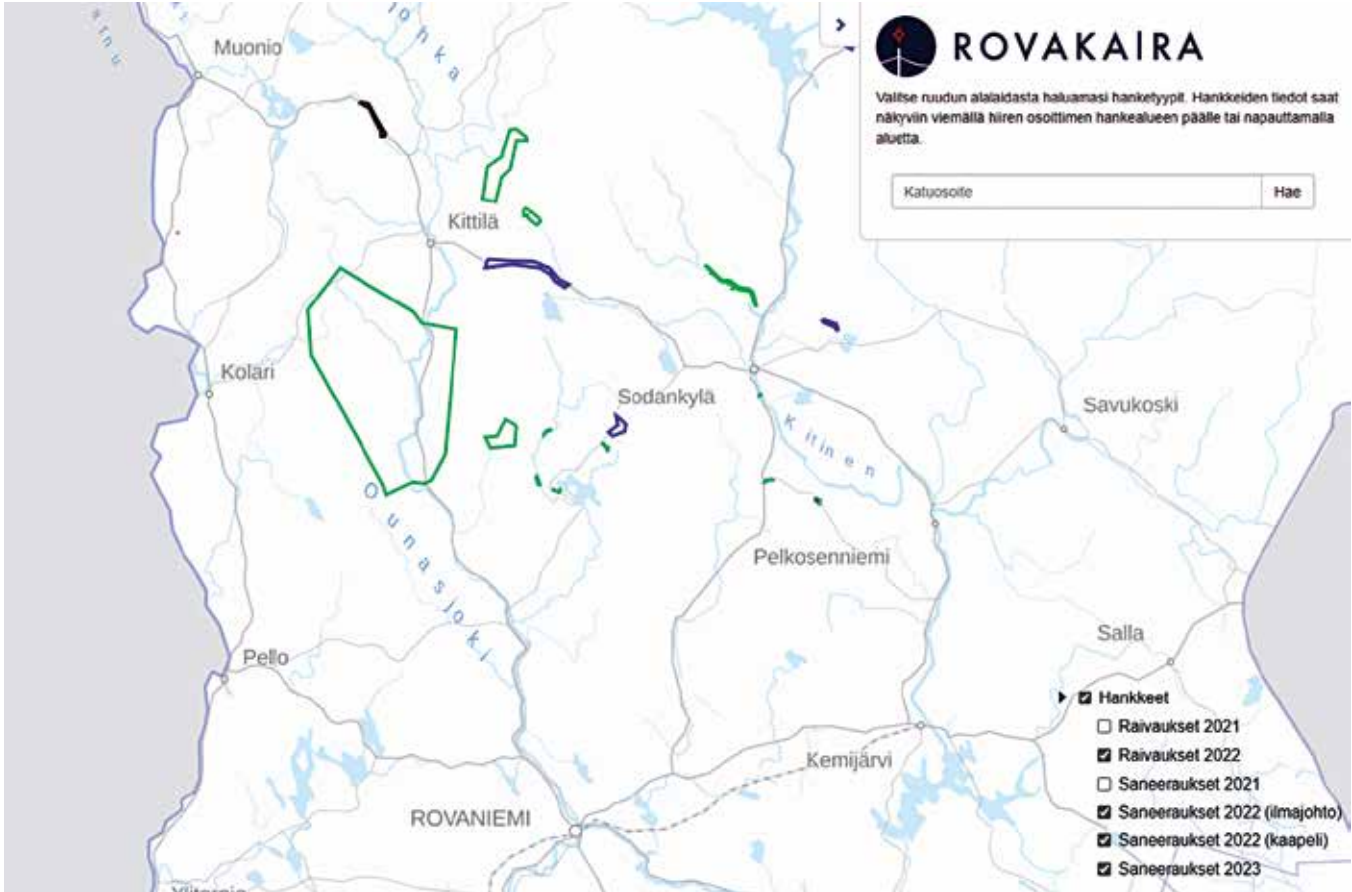
Nykyinen AMKA-johto on liian pieni suuremmalle liittymäkoolle, joten se täytyy vaihtaa. Vanhan ilmalinjan pylsäväli on sen verran harva, että linjalle lisätään myös kaksi sähköpylvästä sekä vaihdetaan yksi vanha pylsä uuteen. Työkohteelle lähtiessämme Rovakairan Verkonrakennuksen aluepäällikkö **Jonne Juotasniemi** vielä muistuttaa, ettei minua saa päästää kipeämään sähköpylväseen. Jos totta puhutaan, olen ihan mielissäni, ettei minulle edes anneta mahdollisuutta siihen.

Pakkaamme autoon tarvikkeet sekä mönkijän peräkärriin ja suuntaamme kohti Sirkkaa, jossa työmaa sijaitsee. Ensimmäisen käydään avaamassa erotin sähköjen katkaisua varten. Sähköverkko tulee saada jännitteettömäksi työn ajaksi. Tästä syystä verkon saneeraustyöt aiheuttavat asiakkaille toisinaan sähköjakelun keskeytyksiä. Paikalla meitä odottaa kaivinkone ja kuorma-auto. Uudet sähköpylväät kiinnitetään kaivinko-

neeseen kuormaliinoilla, jonka jälkeen kone lähtee raahamaan pylsäitä suon poikki ilmalinjalle. Näky on vähintäänkin huvittava, kun kymmenmetriset pylsäät kolisevat pienen koneen perässä. Muut tavarat heitetään mönkijän perään ja suunnataan kohti työmaata.

Kauniissa kesäpäivässä työntekeä vaikuttaa niin mukavalta, että alan itsekkin pohtia ottaisiko verkonrakennuksen puoli minut oppisopimuksella hommiin. Auringon paisteesta patistelu tekee työmaalle tutustumisesta huomattavasti paljon miellyttävämpää, ainoastaan polttiaiset ovat kiusana. Verkostoasentajat ovat sen sijaan tottuneet työskentelemään ulkona kelissä kuin kelissä ja varsinkin viankorjauksiin lähdetään, oli elohopea kuinka alhaalla tahansa. Aluepäällikkö Juotasniemi kertoo, että materiaalien, kuten esimerkiksi maakaapelin, pakasenkosto saattaa rajoittaa asennustöitä talvisin, mutta teoriassa pakkasraja ei ole. Haastavissa olosuhteissa laadukkailla

Katso verkonrakennus- ja raivauskohteet kartalla

varusteilla ja kunnollisilla työkaluilla on suuri merkitys. Jäljensani olevat talvisaappaat ovat kivan lämpöiset näin kesälläkin.

Sähköpylväiden asennus, tai istutus niin kuin itse kuvaisin tehtävää, on mielenkiintoista seurattavaa. Samalla kun kaivinkone kaivaa kuoppaa, verkostoasentaja kiinnittää pylvään päähän orren ja eristimet. Pylväs nostetaan koneella kuoppaan tavoitteena saada kaikki kolme johtoa valmiiksi orren päälle. Seuraavana vuorossa on pylvästyöskentelyä, kun asentaja kiipeää sähköpylvään päähän kiinnittämään johdot eristimiin. Kiipeäminen näyttää ammattilaisen tekemänä niin helpolta, että minäkin palan jo halusta kiivetä pylvään nokkaan. Onneksi se on turvallisuussyistä kiellettyä, vaikka todennäköisesti en pääsisä puolta metriä korkeammalle. Sitten kun pylväät on saatu paikalleen, palautetaan sähköt verkkoon ja lähdetään syömään.

Lounaan jälkeen on aika vetää uusi AMKA-kaapeli pylväitä pitkin muuntajalle. AMKA-kela nostetaan nosturilla ilmaan ja johdon pää kiinnitetään mönkijään. Asentajan tulee huolehtia, ettei ilmassa oleva kela pääse pyörimään liikaa johtoa vedettäessä. Tällä kertaa tehtävästä tekee mielenkiintoisen kelan sisästä ilmestyvät ampiaiset, jotka ovat todennäköisesti kummastuksissaan pesänsä pyöryksestä. AMKA saadaan paikalleen ja sitä myöten tehtävä on tältä päivää valmis. Päivän päätteeksi saan kutsun tutustumaan tykkylumien pudotukseen talvella, jotta pääsen ajelemaan moottorikelkalla. Päivä

on ollut varsin opettavainen, ja innolla jään odottamaan seuraavaa kertaa.

Rovakaira saneeraa tänä vuonna vanhaa ilmajohtoa 95 kilometriä ja kaapeloi taajamien keskijänniteverkkoa 15 kilometriä. Rovakairan verkonrakennus- ja raivauskohteet kartalla löytää nettisivuiltamme www.rovakaira.fi. ■

Tarjolla on myös suurempia ammattilaitteita, joissa sekä iso akku että puhallinmoottori on puhaltajan selässä. Näissä laitteissa saadaan huomioitua paremmin työergonomia ja pitkät käyttöajat.

Suuri PUHALLUS

Lehtipuhallin, tuo melua ja tunteita herättävä laite ei olekaan maineensa veroinen melunaiheuttaja. Laitteiden sähköistyminen on poistanut tämän ikävän puolen ja akkukäyttöisiä laitteita löytyy myös ammattikäyttöön, kotipihoista puhumattakaan.

Lehtipuhallin on huonosta maineestaan huolimatta hyödyllinen työväline. Akkukäyttöinen lehtipuhallin on kätevä, kun hankkii riittävän tehokkaan laitteen.

”Turhake” – tällä nimellä kutsuttiin takavuosina polttomoottorikäyttöisiä lehtipuhaltimia. Laitetta pidettiin turhanpäiväisenä metelöitsijänä. Akkukäyttöinen lehtipuhallin on kuitenkin toista maata. Sen käyttö on helppoa ja yksinkertaista. Laite auttaa lehtien keräämisessä – kunhan työhön valitsee riittävän järeän pelin.

Laitteen valintaan vaikuttaa se, minkälaisella pihalla puhallinta käytetään, minkälaisia puita pihalla kasvaa ja kuinka paljon puhallettavia lehtiä pihalle kertyy. Kokeilimme 2000 neliön tontilla Husqvarna 525iB -lehtipuhallinta, joka toimii 36 voltin akulla.

Tontilla on kaksi taloa. Pihan komistus on yli 70 vuotta vanha valtava vaahtera. Suuren vaahteran lisäksi pihalla kasvaa pari pienempää vaahteraa, suuri tammi ja useita koivuja. Takapiha rajoittuu metsään, josta tuuli roiskii pihalle muun muassa pihlajanlehtiä.

Suurin osa pihasta on perinnenurmikkoa. Nurmikko leikataan kesällä säännöllisesti, mutta syksyllä lehtien putoilemisen aikaan se pääsee kasvamaan tavanomaista pidemmäksi.

Tämä oli lähtökohta, kun ryhdyimme kokeilemaan lehtipuhallinta. Koko edeltävä viikko oli sateinen ja vielä lauantaiaamuna satoi. Kun sade taukosi ilmapäivällä, ryhdyimme toimeen.

Tehoa ei ole koskaan liikaa

Märät vaahteranlehdet ovat vaikeita. Märkinä ne muodostavat limaisia laattamaisia kerrostumia nurmikon päälle. Jos sää pysyy pidempään sateettomana, käpristyvät myös vaahteran lehdet kerälle.

Lehtipuhaltimen puhallusvoima perustuu siihen, kuinka paljon ja millä nopeudella ilmaa virtaa putken läpi. Ammattikäyttöön tarkoitetuissa laitteissa puhallinputken koko on myös peruslaitteita suurempi. Siksi ammattilaitteiden ilmanvirta on huomattavasti suurempi ja puhallusvoima suurempi.

Puhallusvoimaan vaikuttavat myös moottorin teho ja akun kapasiteetti. Mitä voimakkaammin puhallin työntää ilmaa ulos, sitä enemmän moottori kuluttaa virtaa ja sitä nopeammin akku tyhjenee. Halvimmissa peruslaitteissa putki on ohut ja putken päätä on supistettu, jotta ilmavirta saadaan kovemmaksi. Tämä ei kuitenkaan jaksaa siirrellä isoa kasaa lehtiä, kuten ammattilaitteilla voidaan tehdä.

Märät vaahteranlehdet lähtevät vielä liikkeelle, kun 36 voltin puhaltimella pölyttää sopivasti. Yhtään liikaa tehoa ei 36 voltin akulla varustettu puhallin kuitenkaan tarjoa märkien vaahteranlehtien pölyttämiseen märällä nurmikolla. Puhaltimessa on turbo-kytkin, jolla potkua saadaan lisää, mutta se kuluttaa akun nopeasti tyhjäksi.

Työtavat ratkaisevat

Lehtipuhaltimella ei kannata työntää varsinkaan kosteita lehtiä pitkiä matkoja. Työ nopeutuu ja helpottuu, jos keskelle pihaa levitetään pressu, jonka päälle lehdet puhalletaan joka suunnasta. Koska pressu liukuu helposti pitkin pihaa, voi sen avulla kiskoa suuriakin lehtimääriä kompostikasalalle. Pressu siirretään uuteen kohtaan sitä mukaa, kun piha puhdistuu.

Jos lehtitalkoissa on mukana enemmän ihmisiä, niin osa tekee töitä todennäköisesti haravalla. Puhallinta käyttävä voi auttaa haravamiestä pölyttämällä lehtiä samalla, kun haravamies haravoi niitä pressun päälle. Etenkin suuremmat lehtimäärät liikkuvat tällä tavalla kätevästi.

Puhaltimella voi myös koota pieniä lehtikasoja eri puolille pihaa, josta ne siirretään pressulle.

Suurella pihalla lehdet voi pölyttää lehtipuhaltimella pressun päälle. Pressun avulla lehdet on helppo kuljettaa kompostiin.

Akkujen tarve vaihtelee

Lauantaina käytimme lehtipuhallinta neljä tuntia. Akkuja ja latureita tarvitaan useampia, jotta työtä voi tehdä keskeytyksettä. Akun kesto jatkuvassa työssä on noin puoli tuntia. Eri laitevalmistajien kesken on eroja, joten tämä kannattaa tutkia ennen kuin tekee hankintapäätöksen.

Kannattaa kuitenkin muistaa, etteivät annetut toiminta-ajat vastaa yleensä tositalannetta ja käyttöaika selviää vain todellisessa käytössä. Valmistuksen laa-

dukkuus vaikuttaa myös laitteen ja akkujen kestoikään. Työkaluissa kannattaa panostaa laatuun.

Pikalaturilla akku latautuu reilussa puolessa tunnissa, mutta tavanomainen laturi tekee työtä hitaammin. Myös laturin latausnopeutta on syytä pohtia ennen laitteen hankintaa. Ihanteellista olisi, jos toinen akku ehtisi latautua siinä ajassa, kun toisella akulla tehdään töitä. Näin ei aina ole. Siksi voi olla paikallaan hankkia kaksi laturia ja kolme akkua.

Husqvarnan valikoimista löytyy myös akkureppu, johon saadaan liitettyä kevyt käsipuhallin.

Akkukäyttöinen lehtipuhallin painaa reilut kolme kiloa.

Akku irttoa painamalla akun sivuilla sijaitsevia klipsejä, jonka jälkeen akun voi vetää irti.

Ylimmästä napista puhallin käynnistyy. Vasen nappi alhaalla lukitsee puhalluksen, jotta liipaisinta ei tarvitse painaa jatkuvasti. Oikea nappi alhaalla käynnistää turbopuhalluksen.

Puhallin käynnistyy liipaisimesta. Liipaisin on kevyt ja herkkä, joten sen avulla voi säädellä myös laitteen puhallusvoimaa.

Isommassa akussa on enemmän käyttö-aikaa, mutta se painaa myös enemmän.

Pikalaturi lataa isomman akun vajaassa tunnissa.

Jatkoimme työtä vielä sunnuntaina kolmisen tuntia. Lämpötila oli yön aikana käväissyt pakkasen puolella, joten märät lehdet olivat aamulla mukavan rapsakoita. Jäätyneiden vaahteranlehtien pölyttäminen sujuikin helposti.

Naapurisopu säilyy

Akkukäyttöinen lehtipuhallin on poltomoottorikäyttöiseen serkkuunsa verrattuna hiljainen. Husqvarna 525iB

tuottaa ääntä mittausten mukaan reilut 90 desibeliä. Naapurisopu säilyy, vaikka puhaltimella pölyttäisi lehtiä sunnuntaina.

Laite painaa noin kolme kiloa. Kun laite on tasapainotettu sopivasti, ei laitteen kanniskelu pihalla ole rasittavaa, vaikka urakka kestäisikin tunteja. Husqvarnan laitteessa akut voi vaihtoehtoisesti sijoittaa vyöhön, jolloin itse laite kevenee.

Kannattaako investoida?

Riittävän tehokkaasti puhaltava lehtipuhallin ei ole aivan halpa investointi, mikäli samalla hankitaan useampi akku ja laturi. Oleellista onkin miettiä sitä, minkälainen laite olisi juuri minulle sopiva. Mitä suurempi piha ja mitä enemmän lehtiä – sitä enemmän tarvitaan myös puhallustehoa. Muuten harvamielinen vie puhaltimesta voiton ja laite on hukkainvestointi.

Mitä muuta lehtipuhaltimella voi tehdä kuin kerätä lehtiä syksyllä pihalta? Käytäviltä ja laatoilta voi puhaltaa hiekkaa ja pölyä, katoilta ja räystäskouruista voi pölyttää roskia – betoniset hulevesikourutkin voi putsata puhaltimella. Kannattaakin miettiä, mitä kaikkea lehtipuhaltimella voi tehdä.

Mitä enemmän laitteelle keksii käyttöä, sitä kannattavampi hankinta on.

Kokeiltavana ollut, ammattikäyttöönkin sopiva Husqvarna on turvallinen hankinta. Teho riittää, laite on käyttöä varten tasapainotettu, tekniikka toimii ja laatuvaikutelma on hyvä. Ammattikäyttöön löytyy myös järeämpiä laitteita, jotka saavat virtansa akkurepusta. Näin esimerkiksi kaupunkien puisto-osastot ja kiinteistöhuollon ammattilaiset pystyvät toimimaan pidempään ja isommissa alueilla asukkaita ja kaupunkilaisia häiritsemättä. ■

Vyöhön voi halutessaan kiinnittää kaksi akkua – silloin laite kevenee huomattavasti. Vyöhön kiinnitetty akku kytketään laitteeseen kaapelilla.

Kun tiedät voit toimia

TUTUSTU OMAAN ENERGIAN- KULUTUKSEESI

Tiedätkö, miten paljon kodissasi kuluu sähköä, vettä ja lämmitysenergiaa vuodessa, kuukaudessa, viikossa tai vuorokaudessa? Tiedätkö mihin vuorokauden aikaan kulutat eniten? Nämä asiat kannattaa selvittää, sillä vasta sen jälkeen voit itse vaikuttaa.

TEKSTI: ARI J. VESA KUVA: SCANSTOCKPHOTO

Helpoiten voit tutustua omaan energiankulutukseesi oman energiayhtiösi online-palvelusta. Yhtiöt tarjoavat tämän palvelun kaikille asiakkailleen sähkö- ja lämpösopimukseen liittyen. Nämä palvelut ovat sinulle maksuttomia ja saatavilla heti.

Jos et ole ennen tutustunut näihin palveluihin, kannattaa se tehdä nyt. Etsi palvelu oman sähkö- tai lämpöyhtiön sivustolta ja saat täsmätietoa omasta energiankulutuksestasi. Säännöllisen kulutusseurannan avulla pystyt pitämään oman sähkön-, lämmön- ja vedenkulutuksesi kurissa ja tekemään vaikuttavia säästötoimia.

Säästöjä ja uusiutuvaa energiaa

Energian- ja vedensäästäminen sekä uusiutuvan energian käyttäminen pienentää sähkö-, lämpö- ja vesilaskua sekä vähentää myös asumisen ilmastovaikutuksia. Vastuullinen ja fiksu arki vähentää kulujen lisäksi hiilijalanjälkeä.

Omaa sähkön, veden ja lämmitysenergian määrää ei voi tietää ilman säännöllistä kulutusseurantaa. Oman kulutuksen tunteminen auttaa vähentämään energian- ja vedenkäytön ympäristövai-

kutuksia. On hyvä muistaa, että vähemmän on oikeasti vähemmän.

Sähkö, vesi ja lämmitysenergia maksavat ja niiden hintaan kohdistuu nykyisessä maailman tilanteessa erityisiä paineita. Kulutuksen järjeittäminen kannattaa aloittaa heti. Seuraamalla kulutusta säännöllisesti, näet myös miten säästötoimesi tehoavat.

On hyvä myös miettiä, voisiko pienillä käytön ajoituksilla pudottaa hintapaineita tai jopa suoraan säästää rahaa. Jo nyt pörssisähkön hinta vaihtelee tunneittain ja painottamalla käyttöä edullisimpiin aikoihin, näkyy tämä heti kuluissa. Hintaan vaikuttavat jatkossa myös tuulivoimakkuus ja auringonpaiste.

Näin pääset alkuun

Sähkönkulutuksen seurannassa pääset alkuun menemällä sähkönsiirtoyhtiösi verkkosivulle ja etsimällä sieltä online-palvelun sekä kirjautumishojeet. Kirjautuaksesi tarvitset voimassa olevan sähkönsopimuksen. Tarkemmat ohjeet löytyvät sähkönsiirtoyhtiön sivustolta.

Kirjaututtuasi, tutki millaisia ominaisuuksia online-palvelu tarjoaa. Voit verrata palvelussa kulutustasi myös

muihin samankaltaisiin kotitalouksiin. Näin pystyt arvioimaan, onko oma kulutuksesi korkea vai matala.

Samalla löydät myös oman kulutuksesi vuorokausirytmän ja voit miettiä voiko ajoitusta siirtää. Kannattaa myös katsoa oman kodin kulutushuiput ja miettiä mistä ne syntyvät sekä miettiä miten niihin voi vaikuttaa.

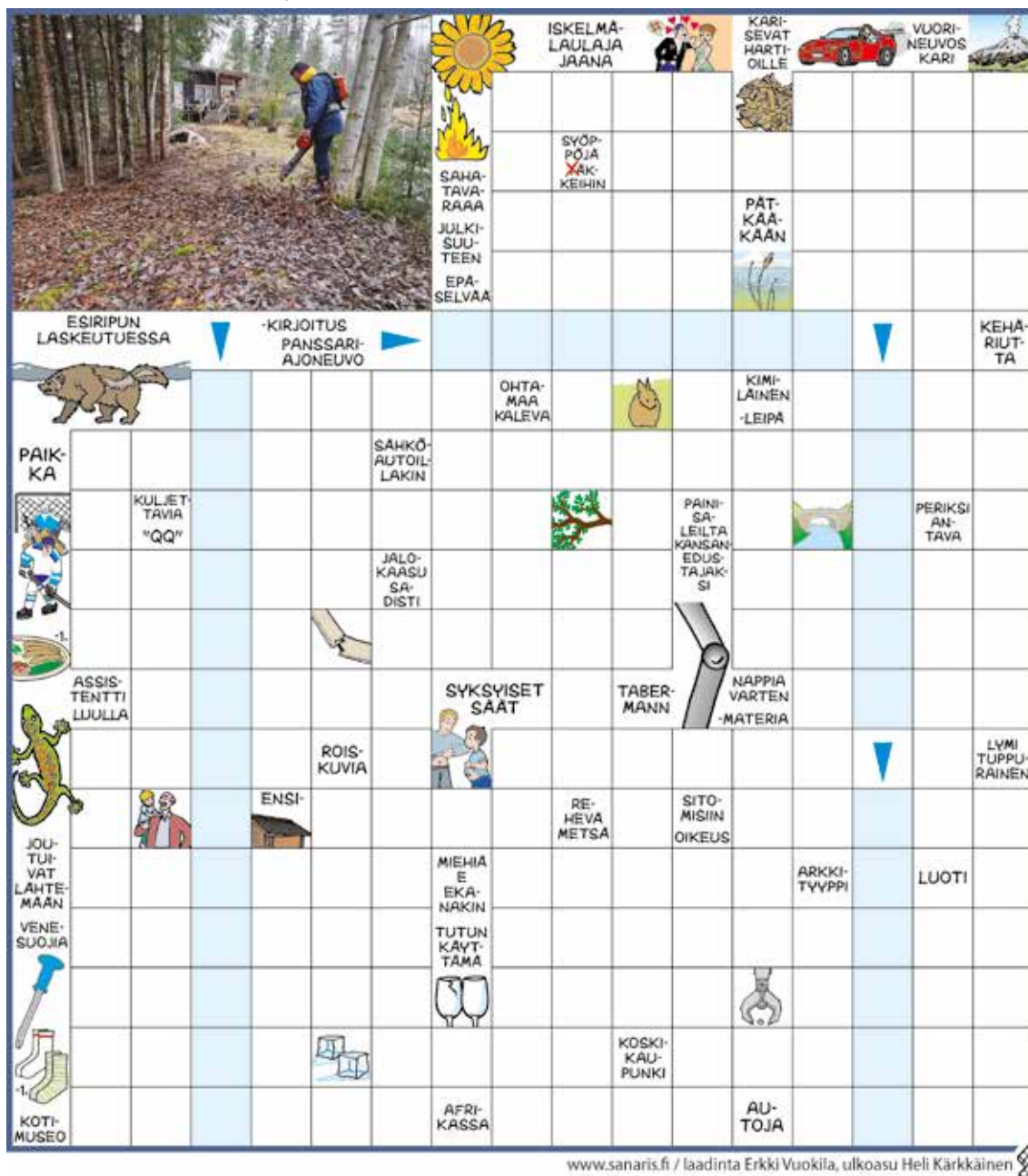
Palvelussa näet oman sähkönkäytön tunnin, päivän, viikon, kuukauden tai vuoden tarkkuudella. Tuntitasen tiedoista voi tarkastella jopa edellisen vuorokauden sähkön käytön jakautumista ja päätellä mistä vaihtelut johtuvat. Sähkölämmitteisissä taloissa näkyy usein selvästi lämminvesivaraajien ja lattialämmitysten vaikutus.

Kulutus kasvaa usein huomattavasti töihin lähdön ja paluun aikoihin. Sähköiukaan ja muiden suuritehoisten laitteiden käyttö on myös havaittavissa tuntiseurannasta. Samoin tuntitasen seuranta paljastaa peruskulutuksen tason, eli sen kuinka paljon kotisi sähkölaitteet kuluttavat koko ajan sähköä.

Samalla lailla löydät lämmönkulutuksesi oman kaukolämpöyhtiösi sivuilta ja katso myös, löytyykö veden kulutustiedot oman vesi-yhtiösi nettipalvelusta. ■

• SÄHKÖRISTIKKO JA SÄHKÖVISA •

Ristikon voi ratkaista myös verkossa: www.adata.fi/ristikko

**Tervetuloa
Sähkövisa ja
Sähköristikko
-sivustoon!**

Voit osallistua molempiin ja tuplata voittomahdollisuutesi. Kaikki osallistuneet ovat mukana palkinnon arvonnassa. Sähkövisa ja Sähköristikko ovat sähkö- ja energiyhtiöiden asiakaslehdissä julkaistavia lukijakilpailuja, joissa palkinnot jaetaan valtakunnallisesti.

Etsi vastaukset
kysymyksiin ja vas-
taa internetissä kir-
joittamalla selai-
men osoitekent-
tään (ei google-
kenttään):

www.ado.fi/visa

Voit myös kirjoittaa vastaukset sekä nimesi ja osoitteesi postikortille ja postittaa sen osoitteella:

**Adato
Sähkövisa
Eteläranta 10
00130 HELSINKI**

Vastaukset
31.10.2022
mennessä.
Vastaukset kysymyksiin löytyvät tästä asiakaslehdessä tai sen sähköisistä versioista

**Sähkövisan ja
Sähköristikon
voittaja 2/22:**

Doro 8110 4G -
älypuhelin:
S. Ylisirniö-Åman,
Kittilä

**Onnittelut
voittajalle!**

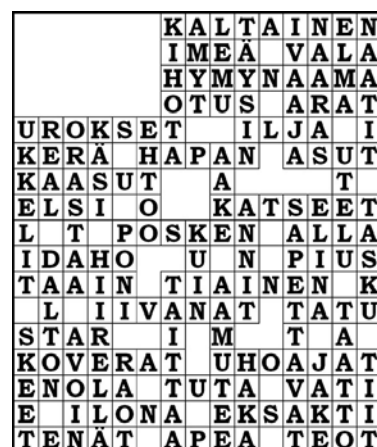
Lähetä ristikko 31.10.2022 mennessä osoitteella: **Adato, Sähköristikko, Eteläranta 10, 00130 HELSINKI**

Sähköristikon 2/22 ratkaisu

Nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Kysymykset:

A Jos jokainen suomalainen sammuttaisi verkkopääteensä eli modeeminsa kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa, miten monen sähkölämmitteisen omakotitalon kuluksen verran säästettäisiin sähköä?

1. 18 omakotitalon
2. 180 omakotitalon
3. 1800 omakotitalon

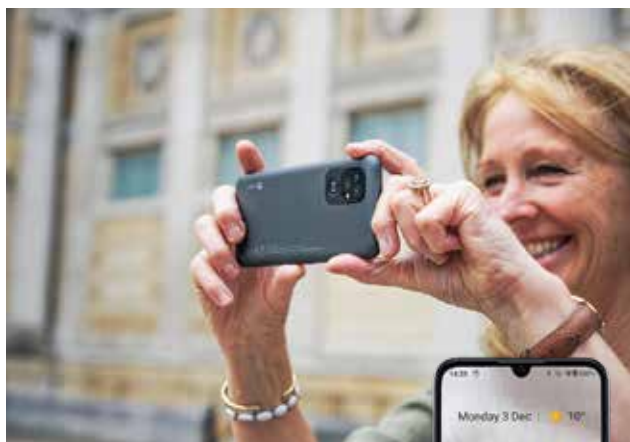
B Kodin oleskelutilojen suosituslämpötila on 21 astetta, makuuhuoneissa sen alle, varastoissa 12 astetta ja autotalleissa 5 astetta. Miten paljon energiaa säästyy, kun pudottaa lämpötilaa astella?

1. Noin 2 %
2. Noin 5 %
3. Noin 8 %

C Suurempi televisioruutu vie pienempää enemmän sähköä. Samoin korkean dynamiikan HDR-tila nostaa television sähkönkulutusta. Miten paljon HDR-tila nostaa sähkönkulutusta perustarkkuuteen verrattuna?

1. 25 %
2. 50 %
3. 100 %

Sähkövisan ja Sähköristikon palkinnot 3/2022

Doro 8110 4G -älypuhelin

- Patentoitu EVA käyttöjärjestelmä tekee Androidin käytöstä helppoa
- Keskustelut kuuluvat selvemmin Doron optimoidun äänenlaadun ansiosta
- IP54 roiskevesisuojaattu puhelin kestää käyttöä
- Kolmoiskamera upeisiin valokuviin päivällä ja yöllä
- Turvapainike hälytysten lähettämiseen Response by Doro-sovelluksen kautta
- Väri: grafiitti
- Arvo noin 269 €

Lisätietoja: www.doro.fi

KUVA: SCANSTOCKPHOTO

Tyhjästä on paha nyhjäistä

Sähköä on liian vähän. Suomessa, Pohjoismaissa ja koko Euroopassa on liian vähän voimalaitoksia. Siksi sähkö on joka paikassa kallista. Mikä tahansa tuote kallistuu, jos sitä halutaan ostaa enemmän kuin mitä kaupan hyllyltä löytyy.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja venäläisen energiatuonnin loppuminen pahensivat tilannetta. Juurisyy on kuitenkin niukkuus. Elämä sähköistyy nopeammin kuin kukaan osasi arvata. Sähkö korvaa fossiilisia polttoaineita joka paikassa. Pian mikään ei toimi ilman sähköä.

Läake niukkuuteen on uudet voimalaitokset. Miksi uusia voimalaitoksia ei rakenneta, vaikka niiden tuottamalle sähkölle riittäisi ostajia? Yksi hidastelun syy on byrokratia. Lupapapereita on täyteltävä tukuttain ja selvityksiä tehtävä hiki hatussa ennen kuin voimalaitostyömaalla tapahtuu yhtään mitään. Viranomaiskäsitteily on toivoton hidasta. Uuden tuulivoimalaitoksen valmistuminen voi kestää jopa kahdeksan vuotta.

Uusia voimalaitossuunnitelmia ja rakennuslupahakemuksia on jonossa jo niin paljon, että jos kaikki hankkeet toteutuisivat, moninkertaistuisi suomalaisten voimalaitosten ja puhtaan sähkön määrä markkinoilla. Tämä helpottaisi kaikkien elämää. Sähkön hinta painuisi alas ja Suomi saisi yhä enemmän päästötöntä sähköä, jolla voitaisiin korvata liika fossiilienergiaa. Parhaassa tapauksessa Suomi saisi vientituloja maailmalle myymästään puhtaasta sähköstä.

Suomalainen lupajärjestelmä on perusteellisen remontin tarpeessa. Nykyisen järjestelmän puutteiden korjailu on yhtä tehokasta kuin purkalla ja rautalangalla paikkailu. Jos perusta on matojen syövä, on uusien hirsien vaihtaminen lahonneiden tilalle hölmöläisten hommaa.

Lupajärjestelmän remonttia odotellessa ainoa keino vaikuttaa oman sähkölaskun suuruuteen on vähentää sähkökäyttöä. Näin sähkömarkkinat toimivat. Jos tarjontaa ei synny lisää, on leikattava kysyntää. Sähkökäytön vähentäminen – säästäminen – voi vaikuttaa oman sähkölaskun halpenemiseen lisäksi jopa sähkön markkinahintaan. Pienen ihmisen näkökulmasta tämä vaikuttaa ehkä kaukaa haetulta. Monta pientä tekoa yhdessä liikuttaa kuitenkin vuoria, sanoo muurahainen. ■

PETRI SALLINEN

kirjoittaja on Energiauutisten toimituspäällikkö

Mehukasta syksyä RUNSAASTA SADOSTA

Höyrymehustin eli mehumaija on vaivaton tapa valmistaa mehua kotimaisista omenoista.

Tuliko omenasatoa jälleen yli omien tarpeiden ja kaikki mahdolliset omenaherkut on jo tehty? Itse tehtyyn omenamehuun sopivat vielä ylikypsätkin omenat ja kun ottaa mehuprojektin kiireettä, on lopputuloksena huomattava määrä laadukasta mehua. Kokeile myös marja- ja juuresmehuja.

Puolukkamehu sopii hyvin esimerkiksi riistaruokien kanssa. Myös drinkkeihin puolukkamehu antaa sopivasti kirpeyttä.

TEKSTI: LIISA KORTELAINEN
KUVAT: PETRI SALLINEN JA MARTAT

Tuoremehu maistuu parhaalta itse tehtynä. Omaa luovuutta toteuttamalla voi tankata vitamiineja, mineraaleja ja entsyymejä. Mehut eivät korvaa kasvisten syöntiä kokonaan, vaan ovat osa päivän kasvissaldoa. *Toki voi hehkuttaa – ”join salaatin”.*

Löytyykö kaapistasi aarre nimeltään mehumaija tai mehuliisa? Erilaisia marja-, hedelmä- ja vihannesjuomia voi valmistaa niin mehustimella, tehosekoittimella kuin mehumaijallakin. Niiden käyttötavat ja lopputulos kuitenkin eroavat hieman toisistaan:

Mehustimet sopivat hyvin kovalle hedelmille, vihanneksille ja juureksille. Blenderissä voi valmistaa pehmeät

OMENA-PIHLAJAMARJANMEHU

Suurista määrästä marjoja ja hedelmiä kannattaa tehdä mehua höyrystämällä ne mehustimella eli mehumajalla. Marjakilosta tulee noin litra höyrymehua.

Ainekset:

2 kg omenia, 1,5 kg pihlajanmarjoja, 1 kg sokeria tai maun mukaan.

Valmistus

1. Täytä mehustimen vesikattila vedellä. Aseta mehuosa kattilan päälle, varmista että pulloletku on paikallaan ja suljettu. Pane kattila liedelle kiehumaan.
2. Putsaa pihlajanmarjat. Kuori ja lohko omenat. Pane marjat ja omenat mehustimen siiviläosaan. Ripottele väliin sokeria. Aseta marjaosa mehuosan päälle.
3. Höyrytä marjoja noin 20 minuuttia. Valuta mehua noin litran verran ja kaada takaisin mehustettavien tuotteiden päälle. Tämä tehostaa mehun irtoamista. Jatka höyryttämistä. Veden tulee kiehua koko ajan tasaisesti.
4. Kun pihlajanmarjat ovat vaalentuneet ja mehu irronnut myös omenoista, aloita pullotus. Avaa pulloletku. Valuta mehua suoraan puhtaisiin kuumiin pulloihin piripintaan. Sulje pullot heti. Säilytä mehut viileässä.

Vinkki: Kuvaa omenapuu tai pihlajanmarjanterttu ja tallenna kuvat. Tulostamalla kuvat voit taiteilla kortteja tai kauniita etikettejä. Sopii vaikka lahjaksi.

smoothiet esimerkiksi marjoista. Perinteisellä mehumajalla syntyy säilyviä mehuja. Kovin usein sitä ei tule sieltä kaapista ehkä otettua, mutta kun perehtyy mehutietouteen, on mehumaija tai mehuliisa uskomattoman kätevä mehunvalmistukseen.

Höyryävä vesi kuumentaa marjat, omenat tai juurekset ja irrottaa niistä mehun mehukattilaan. Ihania mehuja

**”Vanhimmat
höyrymehustimet
eivät välttämättä
sovellu induktioliedellä
käytettäväksi.”**

saa esimerkiksi mustikoista, puolukoista, viinimarjoista ja kaarnikoista.

Mehumarjoiksi sopivat tuoreet ja hie-
man ylikypsätkin marjat. Lajikkeita voi
sekoittaa keskenään. Yhdestä marjaki-
lostasta syntyy noin litra mehua. Mehumai-
jalla on kätevä valmistaa suuria määriä
mehua. Mehutietouteen kannattaa pe-
rehtyä.

Perinteiseen mehumaijaan verrattuna

sähkömaija on helppo- ja siistikäyttöi-
nen. Mehua voi valmistaa tilassa, jossa
roiskeet eivät haittaa. Näin hellan ympä-
ristöön ei roisku mehua, kuten usein käy
perinteisen mehumaijan kanssa.

Sokerilla tai ilman

Sokeri ei ole välttämätöntä höyrystet-
tävään mehuun. Ennen mahdollista
pakastamista valmiin mehun voi vielä
sokeroida maun mukaan. Kätevää on
esimerkiksi tehdä mehuista erilaisin
määrin sokeroituja versioita. Kunhan
muistaa merkitä nämä säilytysrasioihin
tai pakastepusseihin. Mehu saattaa pää-
tyä myös suoraan aktiivikäyttöön.

Mikään pikajuttu ei mehunvalmis-
taminen ole. Kiireettömästi puuha on
mukavaa ja stressitöntä. Kolmekin tun-
tia voi vierähtää höyrystämiseen. Veden
määrää pitää tarkkailla ja lisätä sitä
muutaman kerran.

Pesuvadillisesta omenoista saa vajaat
kolme litraa laimennettua mehua. Mää-
rä riippuu omenoiden koosta ja laadus-
ta. Omenalajikkeita voi laittaa myös
sekoituksena höyrystymään. Ellei halua
tietynlaista nimikkomehua – esimerkik-
si ”Mummin oma syysviiru”. ■

Mehulinko sopii kiireisen käyttöön

Sähkökäyttöinen
mehulinko on
mainio juures- ja
hedelmämeहुjen
valmistamisessa.

Lingottu mehu kannattaa
juoda heti. Mehustuksella
saa kätevästi lisättyä
kasvisten saantia
päivittäisessä
ruokavaliossa. Oletko
kokeillut virkistäviä
vihermehuja?

Lingossa mehun joukkoon sekoit-
tuu ilmaa, joka ”hävittää” c-vita-
miinia. Linkous on kymmeniä tuhan-
sia kierroksia minuutissa. Porkka-
nan ja omenoiden sekoituksesta saa
todella maukasta mehua. Porkkanan
makeus pääsee oikeuksiinsa, kun siitä
lingotaan mehua. Punajuuri on ehkä
vähän vieraampi mehun raaka-aine,
mutta mainio esimerkiksi jonkin mar-
jan kanssa. Mustikka on hyvä monessa
yhdistelmämeहुussa. Mehustimeen
soveltuvat esimerkiksi lehtikaali,
pinaatti ja selleri. Tuoreyrteillä, kuten
mintulla, saa hyvää makua vaikkapa
mansikka-lime-mehuun.

Talvea kohti hitiksi noussut inki-
vääri on yksi suosituimmista mehus-
tamisen raaka-aineista. Inkiväärisho-
tit ovat haluttua tavaraa, myös valmis-
tuotteina kaupasta.

On hyvä muistaa, että esimerkiksi
hedelmämeहुjen mukana tulee rei-
lusti hedelmäsokeria eli hiilihydraat-
teja painonhallintaa kurittamaan.

Mehupuristimen ja mehulingon
käytössä jää iso osa kasvisten hyvää
tekevästä kuidusta laitteeseen juures-
tai marjamassana. Sitä voi hyödyntää
leivonnassa ja ruuanlaitossa. Sämpy-
lätaikinaankin voi ujuttaa lähes mitä
vain trendikkäästi. Kun laitetta ostaa,
on hyvä perehtyä helppokäyttöisyy-
teen ja millaiseen tilaan se sopii. Plus-
saa on myös helppo puhdistettavuus.

Sinne missä SIENET KASVAVAT

Jokainen vähänkin aloitteleva sienestäjä tarvitsisi suonenjokelaisen Kirsti Eskelisen oppaaksi sienten kiehtovaan maailmaan. Myönteinen ”sienihulluus” voi koukuttaa juuri sinut iloisella tavalla.

TEKSTI: LIISA KORTELAINEEN

KUVAT: KIRSTI ESKELINEN ja MARTAT

Kirsti Eskelinen sanoo sienestyskauden kestävän valoisasta keväästä aina talveen asti. Aloittelijan on hänen mukaansa hyvä ottaa mukaan kaveri, joka tunnistaa edes vähän sieniä. Upeita sienioppaitakin on tarjolla ja myös tekniikkaa voi käyttää apuna. Puhelimesta kuvia voi verrata metsässä kasvaviin sieniin kätevästi.

Ötököiltä suojaava vaatetus on tärkeää päästä myöten. Kumisaappaat sopivat kosteaan maastoon.

- Metsällä tarvitaan sieniveitsi ja sienikori. Sienet voi laittaa myös sankoon, mutta muovipussissa kuljetettuna sienistä voi saada sienisoosin.

- Sienet kannattaa puhdistaa ja perata jo metsässä. Se vähentää työtä ja roskaa kotona.

Rakkaudesta lajiin

Kirsti Eskelinen sanoo, että metsä on ihmisen keholle ja mielelle valtavan voimistava aarreaitta. Marjat, yrtit ja etenkin sienet ovat lähellä Eskelisen sydäntä.

Kirsti Eskelistä on jo lapsesta lähtien kiinnostanut sienien värit, muodot ja tuoksut. Sienissä on persoonalliset makuvivahteet ja Eskelinen kannustaakin kokeilemaan erilaisia makuja sellaiseenaan sekoittamatta niitä ensin.

- Pannulla kannattaa paistaa voissa tai voi-öljyseoksessa pieni määrä sieniä lisäämättä edes suolaa. Sienen oma hienoinen maku tulee näin esille, ja sieni jää paremmin mieleen.

Kesäkuusta myöhäiseen syksyyn

- Kesäkuun lopusta myöhäiseen syksyyn voi löytää huippusuosittua kantarellia. Heinäkuun alusta elokuun loppuun ja jopa syyskuulle voi kerätä herkullisia haperoita, tatteja ja vaaleaa orakasta. Elokuussa nousevat torvisienet näkösalille, samoin lampaankäävät. Myös suosikkisieni suppilovahveron usein jo elokuussa alkanut satokausi jatkuu marraskuun loppuun. Syötävistä lajeista

”Sienilajien määrä on valtaisa. Tunnetko jo palterohaperon?”

talvijuurekas on viimeisiä lajeja. Sitä löytää maaliskuulle saakka.

Kirsti Eskelinen kannustaa olemaan rohkea vähemmän poimittujen haperoiden maistaja.

Joidenkin haperolajien pieni kirpeys lähtee pois kiehattamalla ne ensin.

Sopivat kaikkiin ruokiin

- Sienet sopivat mihin tahansa ruokaan ja esimerkiksi lapset eivät voi vastustaa pehmeän täyteläisiä sienilettuja, joissa sienien rakenne on ensin hienonnettu. Myös sämpylöihin ja leipiin sienet sopivat mainiosti ja tietenkin piirakoihin ja keittoihin, melkein mihin tahansa sieniruokaan.

Jollain saattaa olla mielikuva kalsean limaisesta ja nieluun valahtavasta kalvakasta purkkisienestä. Ei pidä lannistua.

- Makuelämys on ihka erilainen purkitettuun sienisäilykkeeseen verrattuna.

- Oma lapsuuteni on täynnä ihania muistoja metsistä. Metsä on myös paikka, jossa puhelin toimii korkeintaan paikantimena ja on apuna sienien tunnistamisessa – ja tietysti valokuvien ottamisessa. Luonnon arvostus ja kunnioitus on hyvä pitää elämänpolulla mielessä. Eikä potkita myrkyllisiääkään sieniä.

Perinteitä ja uutta kokeillen

- Suolasienet ovat monessa suvussa tuttuja ja perinteisiä herkuja. Rouskuista haaparouskulta halutaan usein kuoria pintakalvo ja karvarousku parturoida. Se on tarpeetonta, mutta sallittakoon halukkaille. Suolattavia rouskuja keitetään viitisen minuuttia, kirpeimpiä karva- ja kangasrouskuja noin 10 minuuttia, jos haluaa miedompia sieniä. On rouskulajeja, joita ei tarvitse keittää, muun muassa hittisieneksi noussut sikurirousku ja nokirousku.

Kaikista tateista voi käyttää pilliosuuden silloin kun se on puhdas ja toukaton. Mustalakkisesta mustavahakkaasta kannattaa kuivata parempia ”perunalasuja” ja sikurirouskusta kielen vievää levitettä. ■

Suonenjokelainen Kirsti Eskelinen on sieni- marja- ja yrttineuvoja sekä keruutuotetarkastaja. Hänet on palkittu useissa reseptikilpailuissa. Sienikirjoja hän on kirjoittanut jo kolme. Ryppy-naama ja punainen viettelijä kirjassa on 16 sieneen liittyviä tarinoita ja syötäviin sieniin myös resepti. Kirjassa esitellään, myös tuntemattomampia ruokasieniä, kuten nokirousku, jota Eskelinen valmisti ruuaksi presidenttiparille.

LAMPAANKÄÄPÄLETTUSET

20 kpl
200 g lampaankääpää (tai muita sieniä)
4 dl maitoa tai kaurajuomaa
1 kananmuna
1 dl kaurahiutaleita
1 dl ohrajauhoja
1 1/4 dl vehnä jauhoja
1 tl yrttisuolaa
1/2 tl kurkumaa
1 tl hunajaa
20 g voita sulatettuna
Paistamiseen: voita

Hienonna lampaankääpä teholeikkurissa hienoksi silpuksi. Kuumenna sienisilppua pannulla muutama minuutti, jotta ensin neste haihtuu. Vatkaa kulhossa maito, muna, mausteet, jauhot ja sula rasva tasaiseksi taikinaksi. Lisää jäähtynyt sieniseos. Anna taikinan turvota noin 1/2 tuntia ennen paistamista. Kuumenna ohukaispannu ja paista letut rasvassa kauniin ruskeiksi. Tarjoa kurkku- tai kurpitsasalaatin tai puolukkahillon kanssa. Lampaankäävästä saat keltaisia lettuja, jota kurkuma korostaa.

Kasvi- ja sienikuivuri säilöön luonnon omat herkut

Kasvi- ja sienikuivuri on loistava tapa säilöä niin sienet, marjat, kasvikset kuin hedelmätkin. Myös sähköuunissa kuivaaminen onnistuu helposti.

Monipuolinen kuivuri sopii myös lihan kuivaukseen. Kuivuri on hyvä hankinta esimerkiksi myös silloin, jos tekee hiihto- ja eräretkiä ja haluaa pitää helposti kannettavaa syötävää kätevästi mukana. Myös syksyn sadon voi kuivattaa vuodeksi käyttöön ilman pakastusta. Kuivureiden hintahaarukka on 30–500 euron välillä. Kuivureiden ominaisuuksiin kannattaa tutustua etukäteen.

Kerää kuivattavat sienet kuivalla säällä huuhtelematta niitä. Kirsti Eskelisen mukaan pienet ja ohutmaltoiset sienet voi kuivata kokonaisina tai halkaistuina.

– Tatit, lampaankääpä ja vaalea-orakas leikataan noin puolen sentin viipaleiksi. Sienten paksut jalat leikataan poikki- tai pituussuunnassa viipaleiksi.

Laita sienet rittilälle ilmavasti enintään + 45 °C lämpötilaan. Sienten rakenne kovettuu liian korkeassa lämpötilassa.

– Kiertoilmauunissa kuivattaessa uunin luukku on hyvä pitää raollaan. Kuivumisen on tapahduttava nopeasti ja yhtäjaksoisesti. Kuivatut sienet murtuvat kädessä rapsahtaan.

Kuivatut sienet säilytetään kannellisessa lasipurkissa tai muovirasissa kuivassa, viileässä ja pimeässä. Kuivatut sienet voi myös murskata, jolloin ne vievät vähemmän tilaa. Merkitse rasiaan sienilaji ja pakkauspäivä.

ASTETTA
ALEMMAS

Pienistä teoista suuret säästöt

Energiansäästö on nyt tärkeämpää kuin koskaan.
Siitä on hyötyä sinulle itsellesi ja koko yhteiskunnalle.
On kysymys huoltovarmuudesta, energian saatavuuteen
liittyvien riskien pienentämisestä sekä rahasta.
Energiansäästö on pieniä arjen tekoja.

Näistä on helppo aloittaa:

ASTETTA ALEMPI HUONELÄMPÖTILA
ASTETTA KEVYEMPI KAASUJALKA
ASTETTA LYHYEMPI SUIHKU
ASTETTA VÄHEMMÄN VIIHDE-ELEKTRONIIKKA

Kaikkein vaikuttavinta kotona on tilojen ja käyttöveden
lämmitykseen tarvittavan energian säästäminen,
mutta yhtä lailla taloudellisesti järkevää on nipistää
pois tarpeeton sähkönkulutuksesta ja liikkumisen
energiankäytöstä.

**Käy tutustumassa vaikuttavimmat
energiansäästövinkit » Energianeuvonta - Rovakaira**

Kuva: Vastavalo.net, Erkki Makkonen

Huom!

Toimitusajat muuttuvat:

Huomioithan muuttuvat toimitusajat
liittymätyötilauksissa.

Ajalla 1.10.–30.4. ne ovat 3 kuukautta.

rovakaira.fi/sahkoliittymat

ROVAKAIRA

Pääsikä sähkökatko yllättämään?

Kun yhteystietosi ovat ajan tasalla
saat nopeasti tiedon häiriötilanteista
matkapuhelimeesi tai sähköpostiisi.

TOIMI NÄIN:

- Rekisteröidy Online-palveluumme
ja päivitä yhteystietosi
muutoslomakkeella
- Voit myös päivittää yhteystietosi
sähköpostitse
asiakaspalvelu@rovakaira.fi
- Tai puhelimitse 016 331 6200

rovakaira.fi/online-palvelut

Hae meille töihin!

**Haemme jatkuvasti uusia
ammattilaisia osaavaan
joukkoomme.**

Käy tutustumassa avoiimiin
työpaikkoihimme:
rovakairanverkonrakennus.fi

ROVAKAIRAN
VERKONRAKENNUS OY

ARPAONNI SUOSI

Robotti-imurin
arvonnan voittajat
ovat Saarenkylästä,
Sodankylästä ja Hirvaalta.
Arvonta suoritettiin 3.8.2022 ja
palkinnot on luovutettu voittajille.

ROVAKAIRA

ROVAKAIRAN PALVELUPISTEET:

ROVANIEMI Pukinpolku 40 B, 96900 SAARENKYLÄ	ma ja to	klo 9–15
KITTILÄ Lukkarintie 30	ma ja ke	klo 9–15
SODANKYLÄ Kittiläntie 107 B	ti ja to	klo 9–15

TOIMISTOT AVOINNA:

PUHELIN | CHAT:

ma–pe klo 9–15
Uutena palvelukanavana
tulossa videoneuvottelu.

Puhelin: 016 331 6200 | asiakaspalvelu@rovakaira.fi | www.rovakaira.fi | Vikapäivystys: 016 331 6201

